

Att arbeta med truck

Grundmaterial för utbildning av truckförare enligt *Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter - TLP10*

För transportbranschens skull

Innehåll

Att arbeta med truck	4
Arbetsplatsen	10
Olika typer av truckar	26
Truckens delar	42
Skötsel och underhåll	52
Krafter	62
Stödyta och tyngdpunkt	68
Gods och lastbärare	76
Att hantera gods	84
Ergonomi	100
Signaler	106
Truckförarens ansvar	110
Register	111

Att arbeta med truck

Truckar används för att lyfta och flytta gods kortare sträckor. Arbetsmiljöverket har definierat en truck så här:

”Självgående arbetsutrustning avsedd att med gaffelarmar eller andra lyftaggregat med liknande funktion, lyfta, sänka och bära gods inom ett begränsat område och huvudsakligen användas på plana och hårdgjorda underlag.”

Den här boken är TYA:s grundmaterial för utbildning av truckförare. Målet är att du ska få de grundläggande kunskaper och färdigheter du behöver för att hantera den truck du ska arbeta med.

Din kunskap är viktig. Trucken är den maskin som orsakar flest anmälda arbetsolyckor. Varje dag händer flera olyckor med truckar inblandade, det kan bli nästan 800 per år. Mellan 2005 och 2010 inträffade nio dödsolyckor.

Om man tittar till exempel på USA dör cirka 85 personer per år i truckolyckor (källa: OSHA). Det innebär att där dör en person var tredje dag.

Kunniga truckförare ökar säkerheten, minskar antalet personskador, förbättrar effektiviteten och sänker kostnaden ute på arbetsplatserna. Som välutbildad truckförare kan du bidra till att minska antalet olyckor.

Den här utbildningen har både teori och praktik. I boken tar vi upp den teori du ska känna till när du arbetar som truckförare. Teorin hjälper dig att förstå hur trucken fungerar, men du måste också ha praktiska kunskaper.

Det är kombinationen med praktiska övningar som verkligen lär dig hur du använder trucken i ditt arbete.

TLP10

Det finns regler för vad du ska lära dig för att få arbeta som truckförare. Arbetsmarknadens parter har tagit fram ett dokument som heter *Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter – TLP10*. För det mesta kallas de TLP10 och de togs fram för att de som ska bli truckförare ska få en gemensam grundläggande utbildning. Målet är att alla ska ha kunskaper de behöver för att arbeta säkert. I riktlinjerna har man delat in de 18 olika trucktyperna som finns i fyra kategorier.

A-truckar är låglyftande truckar och ledstaplare.

B-truckar är höglyftande truckar, till exempel motvikts- och skjutstativtruckar.

C-truckar är olika former av stora truckar, till exempel containertruckar och timmertruckar.

D-truckar är drag-, flak- och terminaltruckar.

Arbetsmiljölagen (AML)

Jobbet som truckförare styrs också av arbetsmiljölagen. Därför tar den här utbildningen också hänsyn till den. I arbetsmiljölagen hittar du regler om vad arbetsgivare och skyddsansvariga på företaget måste göra för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet.

Arbetsmiljölagen har också regler om hur arbetsgivaren och arbetstagaren ska arbeta tillsammans, till exempel när det gäller skyddsombudens arbete.

Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS)

Arbetsmiljöverket är myndigheten som har hand om arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor. De ger ut föreskrifter för olika områden och yrkesgrupper som talar om vad lagarna säger när det gäller hur man arbetar. De tas fram tillsammans med arbetsmarknadens parter och uppdateras regelbundet. Informationen i AFS:arna ligger till grund för mycket av den här bokens innehåll.

Är du osäker på vad som gäller kan du alltid läsa föreskrifterna. Där kan du hitta information om till exempel farliga ämnen, fysiska belastningar eller maskiner, som truckar.

Föreskrifterna är lätta att hitta på Arbetsmiljöverkets hemsida. Adressen dit är www.av.se/lagochratt/afs.

Föreskrifter som berör truck

- AFS 1981:15 Skydd mot skada genom ras
- AFS 1988:4 Blybatterier
- AFS 1994:48 Maskiner och vissa andra tekniska anordningar
- AFS 2000:42 Arbetsplatsens utformning
- AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete
- AFS 2001:3 Användning av personlig skyddsutrustning
- AFS 2003:6 Besiktning av lyftanordningar och vissa andra tekniska anordningar

- AFS 2006:4 Användning av arbetsutrustning
- AFS 2006:5 Användning av truckar
- AFS 2006:6 Användning av lyftanordningar och lyftredskap
- AFS 2006:7 Tillfälliga personlyft med kranar eller truckar
- AFS 2012:3 Minderårigas arbetsmiljö

En närmare titt på några föreskrifter

Användning av truckar (AFS 2006:5)

AFS 2006:5 *Användning av truckar* är den viktigaste av de föreskrifter som gäller trucken. I den definieras vad som är en truck och hur den ska användas. Föreskriften talar också om vad som gäller när det finns flera truckar på företaget. Reglerna gäller krav på den som ska arbeta som truckförare, på vilken skyddsutrustning som krävs, på trucken och den utbytbara utrustningen samt på miljön runt trucken.

Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)

Enligt AFS 2001:1 ska arbetsmiljöarbetet vara en naturlig del i den dagliga verksamheten. Det ska även omfatta de psykologiska och sociala förhållandena i arbetsmiljön.

Användning av personlig skyddsutrustning (AFS 2001:3)

Enligt AFS 2001:03 ska arbetsgivaren se till att den personliga skyddsutrustningen underhålls, kontrolleras, repareras och förvaras på rätt sätt.

Tillfälliga personlyft med kranar eller truckar (AFS 2006:7)

AFS 2006:7 talar om vad som gäller då personer lyfts med kranar eller truckar som ursprungligen inte är konstruerade och tillverkade för att lyfta personer. Personer får lyftas med en truck endast om det är svårt eller olämpligt att använda arbetsutrustning som är konstruerad och tillverkad för att lyfta personer.

Intyg och körtillstånd

Arbetsmiljöverket ställer krav på dig som truckförare. Om du ska köra truck måste du följa reglerna som finns i AFS 2006:5 *Användning av truckar*.

- Du ska ha dokumenterade teoretiska och praktiska kunskaper för varje trucktyp du ska arbeta med.
- Du ska ha ett körtillstånd från din arbetsgivare.

När du klarat de teoretiska och praktiska proven i den här utbildningen får du ett utbildningsintyg av truckinstruktören. Intyget visar att du gått igenom utbildningen, klarat proven och vilka trucktyper du övat på och blivit godkänd för.

Utbildningsintyget kallas ibland för "truckkort" – men det är inte ett körkort för truck. För att köra och arbeta med trucken ska du:

- Ha fyllt 18 år (Undantag finns, se AFS 2012:3 *Minderårigas arbetsmiljö*).
- Ha lämpliga fysiska och psykiska förutsättningar för arbetet och gott omdöme och ansvarskänsla.
- Ha ett skriftligt körtillstånd från arbetsgivaren. Det är personligt och ger dig behörighet att köra truck på arbetsplatsen. Det visar bland annat vilka trucktyper du får köra.

Dessutom krävs att arbetsgivaren informerar och ger instruktioner om de lokala förhållanden och regler som gäller på arbetsplatsen och som påverkar arbetet som truckförare.

Om du ska köra en truck på allmän väg krävs också lägst AM- eller traktorkort.

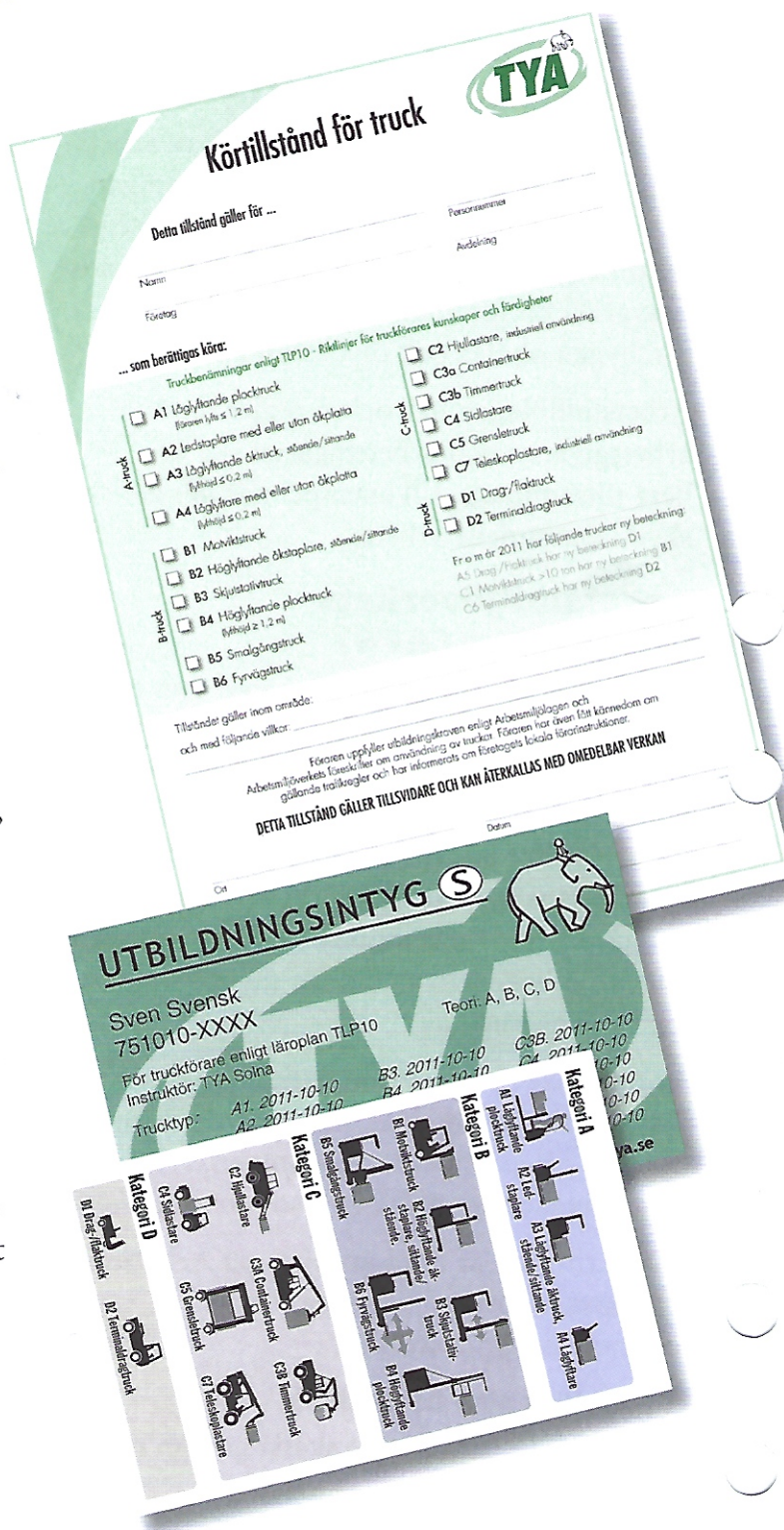
Vad krävs av dig?

När du kör truck ställs stora krav på dig och din kunskap. Du arbetar i en bransch där snabba leveranser och kort lagerhållning är ett måste och det kräver skickliga och ansvarstagande truckförare.

Vad din arbetsuppgift än blir är du viktig. Några av dina uppgifter är att:

- Arbeta för att göra din och dina kollegors arbetsplats säker.
- Kontrollera och sköta din truck.
- Hantera gods så att det kommer fram oskadat och i tid.

Uppgifterna kan handla om att använda en ledtruck för att köra ut livsmedel i en livsmedelshall eller att använda en grensletruck för att flytta containrar i en hamn. Du kan också

arbeta med tekniskt avancerade maskiner och system för att organisera lager och lagerarbete. Men ditt jobb handlar inte bara om att flytta saker från ett ställe till ett annat. Allt du gör påverkar dig, dina kollegor och din omgivning.

Säkerhet

Du har rätt att kräva en säker arbetsmiljö. Samtidigt är det också din skyldighet att följa de säkerhetsföreskrifter som finns på din arbetsplats.

I värsta fall kan olyckor orsaka livslångt lidande för de som var inblandade. Det är ett högt pris, både för de som drabbats och för företaget. För att ett företag ska bli framgångsrikt är det viktigt att det har kunnig och ansvarsfull personal. Det gör arbetsplatsen säkrare och minskar sjukfrånvaron. Arbetet löper smidigare och kunderna får sina leveranser snabbare och utan skador på godset.

Logistik

Logistik är kunskap om hur man effektivt organiserar transporter och lagrar varor. Arbetstid, transporter och lagerhållning kostar pengar, som läggs till på alla produkter som lagras och levereras. Priset på varorna som når konsumenter och tillverkningsindustrin baseras alltså inte bara på produktions- och försäljningskostnader. Därför är det viktigt att godset snabbt når fram till kunden. I det

arbetet är du en viktig del. En väl fungerande logistik kan även minska riskerna för en stressig arbetssituation och skador på arbetsplatsen.

Ekonomi

Ekonomi är läran om hushållande med pengar och resurser. En motiverad, kunnig och effektiv personal sparar pengar åt företaget. Låg sjukfrånvaro och få skador på personal, truck och gods hjälper till att få en bra ekonomi. Bra för företaget, kunderna och de anställda.

Ergonomi

Ergonomi är läran om hur arbetsredskap och arbetsmiljö påverkar människan. Arbetet anpassas efter människan – inte tvärt om. Varje år anmäls 14 000 nya fall av belastningsbesvär i Sverige. Det är ett stort arbetsmiljöproblem. Du kan minska risken för belastningsbesvär genom att arbeta rätt och utnyttja de ergonomiska hjälpmedel som finns i moderna truckar.

Diskutera!

Hur kan du som truckförare påverka företagets ekonomi genom att köra din truck på ett säkert sätt?

Andra saker du bör kunna

När du söker jobb som truckförare vill arbetsgivaren ofta att du visar att du kan andra saker också.

Kommunikation

Förmågan att diskutera, ställa frågor och ge tydliga svar är viktig, både mellan kollegor och när du möter kunder. När du är ny på en arbetsplats lär du dig genom att ställa frågor och risken att du gör misstag blir därmed mindre. Är du en erfaren truckförare är det kanske du som ger svaren.

Uppmärksamhet

Du måste vara uppmärksam på det som händer runt trucken. På ett lager eller i en terminal arbetar många personer samtidigt.

Är du uppmärksam ökar dina chanser att klara en oväntad situation. Läs instruktioner och varningsskyltar. Din uppmärksamhet påverkar både din och andras säkerhet.

Noggrannhet

Godset ska hämtas och lämnas på rätt plats och i tid. Det är viktigt både för kunderna och företaget. Du måste följa de instruktioner du får. Trucken ska regelbundet kontrolleras. Noggrannhet gör ditt arbete säkrare.

Nyfikenhet

För att få attraktiva jobb måste du ha den kunskap som efterfrågas. Kunnig personal blir allt viktigare för arbetsgivarna. Undersök om företaget erbjuder utbildningar för de anställda. Sluta aldrig lära dig nya saker!

Attityd

Attityd handlar om flera saker: att följa regler och instruktioner, att arbeta effektivt och att rapportera tillbud och skador på truck, gods och pallställ. Dina kollegor och din arbetsgivare måste kunna lita på dig och veta att du tar ditt jobb på allvar.

Diskutera!

Hur kan du som truckförare minska riskerna för arbets-skador? Varför tror du att just truckar är inblandade i så många arbetsplatsolyckor?

Sammanfattning av kapitlet

- Trucken är den maskin som orsakar flest anmälda arbetsolyckor. Varje dag händer flera olyckor med truckar inblandade.
- Kunniga truckförare ökar säkerheten, minskar antalet personskador, förbättrar effektiviteten och sänker kostnaden ute på arbetsplatserna.
- Som truckförare behöver du känna till hur man arbetar säkert, hur man organiserar transporter och lagrar varor (logistik) och hur du gör för att behålla din hälsa på kort och lång sikt.
- För att alla truckförare ska ha samma kunskaper har branschen tagit fram riktlinjer för en gemensam grundläggande utbildning.
- Dokumentet som ligger till grund för den kallas Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter – TLP10.
- I arbetsmiljölagen hittar du regler för vad arbetsgivare och skyddsansvariga på företaget behöver göra för att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet.
- Arbetsmiljöverket har gett ut ett antal föreskrifter, som även brukar kallas AFS:ar. De talar om vad lagarna säger om hur man arbetar. Är du osäker kan du läsa dem. Föreskrifterna hittar du på webbadressen www.av.se/lagochratt/afs.
- För att få köra truck behöver du ha ett utbildningsintyg som visar vilka trucktyper du gått utbildning på med godkända resultat. Du behöver också ett körtilstånd från din arbetsgivare, som bland annat visar vilka trucktyper du får köra.